

De geodetische zuilen : van meetinstrument tot attractie

Wellicht hebben veel mensen er nog nooit op gelet dat langs de staatsbanen, op welbepaalde plaatsen, een soort afstandspalen staan. Thans spreekt men van kilometerpalen. Hun voorlopers waren de geodetische palen die vorige eeuw een belangrijk hulpmiddel waren voor de cartografen.

Ook in de stad staan voor veel huisgevels van die kilometerpaaltjes. In Oostende duiden ze aan hoever men verwijderd is van het Wapenplein. Ondermeer in de Koningstraat, de Van Iseghemlaan, de Torhoutse- en de Nieuwpoortsesteenweg vindt men om de 100 meter kilometerpaaltjes.

Maar ook langs de autostraden staan dergelijke palen. Ze worden doorgaans gebruikt om

de plaats van een ongeval te localiseren. Vroeger werden die palen vooral gebruikt als strategische afstandsmarkeringen.

Driehoeken

Maar vooral de landmeters maakten van de palen gebruik bij het verrichten van opmetingen voor stafkaarten. Om de juiste afstandsverhoudingen te kennen werden er vorige eeuw in heel ons land grote gietijzeren geodetische palen geplaatst. Deze aardrijkskundige metingen begonnen in de helft van de vorige eeuw. Het meetprincipe bestond erin heel de oppervlakte van België in driehoeken op te delen. Om die driehoeken te bekomen werden op welbepaalde plaatsen geodetische palen ingeplant. Hierdoor kon men, op grond van driehoeksmeetkunde, de preciese afstand tussen twee punten achterhalen. Op enkele van deze ijzeren zuilen staat nu nog volgend opschrift te lezen „Station géodésique 1853”.

Een zo'n zuil kan men nog bewonderen in de buurt van boerderij 't Meeuwenhof langs

de Polderdijk in Stene, in het verlengde van de Steensedijk. De hoogte van dit geodetisch punt bedraagt ongeveer vijf meter. De zuil bestaat uit een gemetseld voetstuk met daarop een arduinen sokkel en een gietijzeren kolom die uitmondt in een bol. Die bol kon losgeschroefd worden en in de plaats ervan werd dan de meetapparatuur geplaatst. Dit geodetische punt, dat in de volksmond het Zandvoordse punt werd genoemd, was geplaatst op de plek waar een driehoek kon worden gevormd met de kerktoeren van Oostende (de huidige Peperbusse), de kerktoeren van Gistel en de toren van Raversijde die thans is verdwenen.

Verwarring

Het ligt niet in mijn bedoeling hier een driehoeksmeetkundige studie te maken, doch één iets wil ik onderstrepen: het belang die de militaire overheid hechtte aan de geodetische punten omdat het noodzakelijke hulpmiddelen waren om correcte stafkaarten uit te tekenen.

De Pruisen leenden zelfs meetkundige instrumenten uit om geodetische berekeningen te maken.

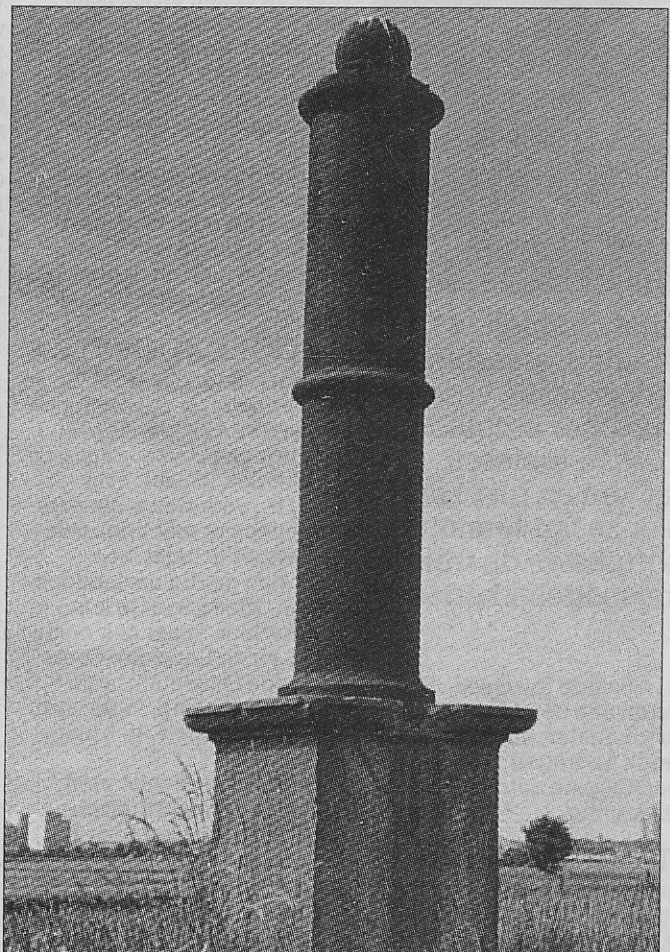
Nu kan men op grond van luchtfotografie veel duidelijker verhoudingen zien en veel correcter berekeningen maken. De geodetische punten, stammend uit de vorige eeuw, heeft men niet meer nodig.

Wel is het zo dat de geodetische zuil van Stene een interessante bezienswaardigheid blijft. Nu en dan worden er foto's van gemaakt. Wij raden de fotografen wel aan ervoor op te passen dat ze een duidelijk en niet verkeerd te begrijpen plaatje schieten, anders loopt men het risico dat mensen die niet op de hoogte zijn van de palen, de foto in de verkeerde richting bekijken en veronderstellen met iets heel anders te doen te hebben. Zoals die dame die niet meer zo duidelijk zag en bij het bekijken van een foto van de Steense geodetische paal geschrokken meende een erotische foto in handen te hebben.

(Omer Vilain)

Een kegelvormig kilometerpaaltje langs de Van Iseghemlaan.

De vaak gefotografeerde geodetische paal langs de Polderdijk in Stene.